

FOTO: KURT WIDELL

Vägen till centrum

Stockholmsvägen en solig dag på 1950-talet.

Vägen till Lidingö centrum var mycket lång, i dubbel bemärkelse. I utställningen "Vägen till centrum" som öppnar lördag 22 mars kl. 13 berättar

FOTO: PATRIK A. EDGREN

En vårdag på samma plats, 70 år senare, men fotograferat ur en annan vinkel.

vi om den mödosamma processen med förhoppningar och farhågor, utredningar, spruckna avtal och demonstrationer. I oktober 1995 hade trettio års arbete äntligen fått sin belöning och Lidingöborna kunde välkomnas till sitt nya centrum.

Och nu har det gått trettio år till!

Vi berättar också om Stockholmsvägen som inte bara är den långa väg som – från väster och öster – leder till Lidingö centrum. I östra änden av vägen låg Lidingös allra första samlingsplats förutom kyrkan – krogen. I västra delen låg ett tidigt Torsviks centrum. Och hela Stockholmsvägen var tänkt att vara Lidingös affärsgata. ■

Karin har ordet

Det sägs att vi fått två öron och en mun för att vi ska lyssna mer än vi pratar. Men jag tycker nog att man kan prata lite mer. Till exempel kan vi prata om Lidingö Museum och Lidingö Hembygdsförening, sprida ordet om allt vi gör och vad vi visar på museet. Om jag inte hade babblat på när jag träffade Urban Goerges och hans mamma Marianne kanske vi aldrig hade fått den fina yxan till skänks. Mer om yxan kan ni läsa i detta nummer.

Så min uppmaning till er alla medlemmar är, prata, prata, prata. Berätta om vårt fina museum och alla aktiviteter vi har. ■

Karin Mörk, ordförande

Kallelse till årsmöte

Medlemmar i Lidingö Hembygdsförening kallas till ordinarie föreningsstämma (årsmöte).

Tid: Onsdag 19 mars, kl. 19.00

Plats: Ansgarskyrkan

Från kl. 18 bjuder föreningen på mingel med lite förtäring. Årsmötet inleds med en presentation av Lidingöboken 2025, "På min mammas gata".

Årsredovisning och dagordning kommer att finnas tillgängliga på hemsidan i god tid före mötet och kommer även att finnas i pappersform i samband med mötet.

Motioner till årsmötet ska enligt stadgarna lämnas senast 1 februari men eftersom Hembygdsnytt kommer ut i mitten av februari kan motioner lämnas till kansliet senast 20 februari. ■

FOTO: SUNE PETERSSON

I samband med utställningen "Ögonblick" på Lidingö museum har Einar Nermans dotterdotter Susanne von Schinkel skänkt Hembygdsföreningen tre litografier utförda av konstnären Einar Nerman. Den lilla pojken till vänster är Nermans son Tom och pojken till höger är "lillprinsen", idag kung. **Läs mer på sidan 3**

Marianne Goerges, nu 94 år, överlämnar yxan till Karin Mörk.

Vi har fått en vikingayxa!

År 1937 blev det klart: Lidingö skulle få sitt första egnahemsområde vid Krokusvägen. HSB hade fått köpa mark på östra delarna av Islinge för 40 hus för självbyggeri. Några som nappade på HSB:s erbjudande var familjen Tegman med en sexårig dotter, Marianne.

Marianne, nu 94 år, berättar om hur det gick till när vikingayxan hittades.

Att bygga själv är krävande. Men när bottenplattan var gjuten kom 12 arbetskamrater till pappa som arbetade på AGA och hjälpte till att resa husets stomme. Mamma var mer intresserad av trädgården än av byggandet. En dag måste en stor sten baxas bort för att bana väg för en väg till entrén. Under den låg det något konstigt, något av metall. När föremålet blivit hjälpligt rengjort kunde familjen ana att det var en mycket gammal yxa.

Om du misstänker att du råkat på ett fornfynd ska du kontakta länsstyrelsen och det gjorde också Tegmans. De fick

bekräftat att deras yxa var från vikingatiden och, vad mera, de fick lov att behålla den sedan den undersökts av en konservator.

Den påträffade yxan är en typisk vikingatidsyxa, troligen från 900-talet e.Kr. Under vikingatiden (ca 750–1050 e.Kr) var smideskonsten högt värderad i Norden och smederna var skickliga yrkesmän. Yxorna speglade ägarens makt och status. De stora skäggxorna, som denna, var vikingarnas mest fruktade stridsvapen men kunde också användas till vardagliga sysslor som byggnation och träbearbetning. Yxan var vid fyndet oskaftad. Den är konserverad vid Riksantikvarieämbetet och upphittaren har på 1930-talet försett den med ett nytt skaft. ■

Marianne Foghammar

Nerman på Hersbyholm

En av de mest uppmärksammade kulturpersonerna, verksamma på Lidingö, var den mångsidige konstnären Einar Nerman (1888–1983). Han bodde med sin familj – hustru Kajsa och barnen Anita, Rosita och Tom – på Hersbyholms gård.

Nerman, utbildad bl.a. vid Konstnärsförbundet i Stockholm och vid Académie Colarossi i Paris, verkade som tecknare men också som scenograf, danskonstnär m.m. Han var en flitig bokillustratör och hans bilder återfinns i många böcker och tidskrifter. Under 1920-talet vistades Nerman i London där han bland annat tecknade för tidskriften *The Tatler*. Senare verkade han också i USA där hans karikatyrrer av filmstjär-

nor och andra av tidens ”kändisar” som t.ex. Greta Garbo, Clark Gable m.fl. blev internationellt uppmärksammade.

Mest ihågkommen är Nerman för en av Sveriges genom tiderna mest kända symboler, den lilla pojken på tändsticksasken Solstickan. Stiftelsen

Solstickan bildades 1936 med syfte att samla in pengar till barn och gamla. Nerman blev ombedd teckna en symbol för tändstickorna. Ett halvt öre per ask skulle tillfalla stiftelsen. Idén att knyta symbolen till en billig och för tiden nödvändig vardagsprodukt var genial -

pengarna strömmade in!

Einar Nerman har i sin självbiografiska bok ”Livet en dröm” berättat om Solstickan och övriga minnen från sitt liv. Boken är också fylld av episoder från Hersbyholm som ofta besöktes av familjens många vänner inom film och teater.

När Lidingö Hembygdsförening bildades 1931 medverkade Einar Nerman med att skapa föreningens logotype. Genom tillmötesgående från hans familj kan vår förening i jultid sälja ett urval av hans omtyckta julkort! ■

Margareta Borgelin

Einar Nerman med dotter Anita i två versioner.

HÄNT SEDAN SIST

Sedan förra numret av Hembygdsnytt har föreningen framför allt varit engagerad i julförberedelserna.

Under ett antal lördagar i november/december fick vi låna den s.k. ”futtan” av Lidingö Centrum för att få möta Lidingöborna och göra lite reklam för Lidingö Museum. En ”futt” är ett värmeskjul men för dem som bemanade den öppna futten var det ganska kallt. Frusna centrumbesökare bjöds emellertid på varm glögg och pepparkakor. Det blev många trevliga samtal, inte minst med en del medlemmar som visserligen betalar sin avgift men inte på länge utnyttjat medlemsförmånen att komma in på museet gratis. Vi kommer nog tillbaka senare i vår.

Traditionsenligt deltog vi också i *Lidingö Centrums julmarknad* 7

Här håller Teddy Widstrand på att duka upp glögg och pepparkakor.

december. Ganska många utnyttjade vårt erbjudande om att köpa trevliga julkappar: böcker, glasunderlägg och raggsockor.

Och för dem som kände för en paus från julbrådskan anordnade vi ett *december-kafferep*. ■

Hembygdsföreningens arkiv: Vårt gemensamma minne

Birgitta Malmstedt håller koll på de många lidingöböckerna i biblioteket i faktarummet på museets bottenplan och referensbiblioteket i arkivet (på bilden).

Margareta Borgelin letar i arkivlådorna med information om intressanta människor och byggnader.

FOTON: SUNE PETERSSON

En viktig källa till kunskap om livet på Lidingö är tidningsläggen. Carl-Henrik Ankarberg läser i ett nummer av *Lidingö tidning* som gavs ut under hundra år – alla nummer finns i arkivet.

Hembygdsföreningens arkiv och bibliotek är Lidingöbornas gemensamma minne. Föreningen samlar löpande in information om människor, miljöer och händelser. Här finns samlingar med foton, dokument, böcker och föremål som berättar om Lidingös utveckling från jordbruksbygd till modern stad. Valda delar av vårt material visar vi i våra utställningar och publicerar i böcker och mindre skrifter.

Hembygdsföreningens uppgift är att spegla livet på Lidingö i vardag och fest; vi kompletterar på så sätt stadens formella stadsarkiv.

Har du egna frågor och funderingar om Lidingö förr? Välkommen att titta in på museet och prata med någon av museivårdarna. De förmedlar gärna kontakt till någon av dem som arbetar med samlingarna. I bibliotekshyllan i ”faktarummet” bakom museibutiken finns de mest efterfrågade böckerna om Lidingö. Du är välkommen att sitta ner med en kopp kaffe och läsa, men vi kan tyvärr inte låna ut böckerna. Du kan naturligtvis också höra av dig per mejl till kansliet. ■

Gustaf Dalén Memorial

Under våren gästas oss informationsgruppen Gustaf Dalén Memorial (GDM) med fyra intressanta föredrag fördelade på två kvällar om Gustaf Dalén och AGA:s verksamhet. Gruppen har hittills främst vänt sig till Lidingös gymnasieskolor för att uppmuntra elever till innovationer och entreprenörskap. Men nu får också vi andra chansen. Första tillfälle blir tisdagen den 4 mars klockan 18 på Lidingö museum. Då berättar Hans Almqvist och

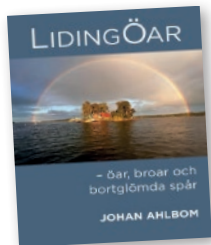

FOTO: CARL-HENRIK ANKARBERG

Klippventil till AGA-fyr.

Göran Dalén om AGA och dess många uppfinningar och patent samt speciellt om AGA-fyren. Vi utlovar ett spännande och informativt program. Ett andra program kommer senare i vår (se nästa Hembygdsnytt).

Anmälan per SMS till Göran Söderström 076-2315310. Ange GDM 4/3 och namn. SMS-svar med anmodan om betalning 100 kr per person till dem som anmäler sig och kan beredas plats. (Max. 40 åhörare). ■

Lidingöar

Tisdagen den 18 februari klockan 19 berättar skärgårdsexperten Johan Ahlbom och visar bilder på museet om sin nyutkomna bok som vi har till försäljning. Den läsvärda boken är en historisk utflykt till öarna runt Lidingö. ■

Lidingös rika djurliv

FOTO: TOMAS CARLBERG

Tomas Carlberg är uppvuxen på Lidingö och har studerat öns djurliv i 50 år. Han är zoolog och passionerad fotograf. År 2019 hade han en uppmärksam fotoutställning i samarbete med Lidingö Hembygdsförening. Den 26 mars visar han bilder och berättar om öns fåglar, däggdjur och fjärilar. I dag arbetar Tomas som chefredaktör på tidskriften Fauna och flora och som miljökonsult på Naturcentrum AB. ■

Kalendarium

Alla event förutom årsmötet på Lidingö museum.

Tis.	18 feb	19.00	Presentation av boken Lidingöar Johan Ahlbom *
Tis.	4 mar	18.00	"Innovationsföretaget AGA" och "AGA-fyren". Föredrag. Gustaf Dalén Memorial. **
Ons.	19 mar	19.00	Årsmöte för Hembygdsföreningen, Ansgarskyrkan
Lör.	22 mar	13.00	Invigning av utställningen "Vägen till Centrum"
Ons.	26 mar	19.00	"Lidingös rika naturliv" Tomas Carlberg *
Lör.	12 apr	16.00	Kupletter och visor av Karl Gerhard Mattias Enn ***
Ons.	14 maj	18.00	"IR-Värmekameran" och "AGA Geotronics", föredrag, Gustaf Dalén Memorial**

* Föranmälan till kansliet, entréavgift 120 kr (medlemmar 100 kr)

** Föranmälan, se ruta, entréavgift 100 kr.

*** Föranmälan till kansliet, entréavgift 300 kr.

Mattias sjunger Karl Gerhard

Lördag 12 april presenterar Mattias Enn ett nytt program med kupletter och visor och texter av Karl Gerhard som "Jazzgossen" och "Den ökända hästen från Troja". Programmet ges också 26 april och 10 maj. ■

Du vet väl om...

...att följande företag stödjer oss genom att ge rabatt till dig mot uppvisande av medlemskort:

AKVATINTAB
RAMVERKET & CO

BEIJER
BYGGMATERIAL

LIDINGÖ JÄRN
& FÄRGHANDEL

Betsy Sandberg
Choklad & Glass

SARACECILIA

HembygdsNytt nr 1/2025

Ansvarig utgivare: Karin Mörk

Redaktion: Carl-Henrik Ankarberg,
Siv Bergius, Margareta Borgelin, Lena Norberg,
Susann Thorngren.

Layout: Owe Ericsson, Seforma

Tryck: Stockholms Lito Grafiska

Öppet:

Museet: tis, tors, lör, sönd kl. 12.00-15.00

Kansliet: tis och tors kl. 09.30-15.30

Lejonvägen 26a, mitt emot Lidingö centrum

Tel: 08-765 75 67

E-post: info@lidingohembygd.se

Medlemsavgift: 250,-,

familj 375,-

BG: 5802-2187

Swish: 123 181 45 65

www.hembygd.se/lidingo

